

# Samhällsekonomisk utvärdering av utfallet för Enter 2012-2017

Fredrik Hansen

[fredrik.hansen@ju.se](mailto:fredrik.hansen@ju.se)

# Syfte

- Samhällsekonomisk utvärdera samverkansverksamheten Enter
- Tre avgränsningar:
  - Den samhällsekonomiska utvärderingen berör utfallet
  - Tidsram är 2012-2017
    - Inskrivna i Enter i 12 månader är det i praktiken fem års utfall
  - Använda tillgänglig statistik
    - Försäkringskassans SUS-system
    - Enters egna insamling kring hälsa och livskvalité
- Även:
  - Ge förslag på hur samhällsekonomiska utvärderingar kan genomföras systematiskt
  - Förstudie till grund för kommande forskningsansökningar

# Enter: Utfall 2012-2017

- Tillgänglig statistik: SUS
  - Statistik på aggregerad nivå, kan inte följa individer
  - Kan tillhöra flera olika poster samtidigt
  - Finns statistik kring heltidsaktiva enbart för förvärvsarbete och studier vid avslut
  - Ingen uppföljningsstatistik efter utskrivning
- Deltagarstatus: Avslutad
- Tidsperiod: 2012-2017
- Totalt antal deltagare: 213; unika deltagare: 206
- Våra fokusområden:
  - Försörjning
  - Sysselsättning

# Försörjning

Försörjning	Antal deltagare före insats	Andel före	Antal deltagare efter insats	Andel efter	Förändring	Förändring i %
Uppgift saknas			3	1%	3	
Sjukpenning/Rehabpenning	43	20%	32	15%	-11	-26%
Aktivitetsersättning	63	30%	61	29%	-2	-3%
Sjukersättning	4	2%	12	6%	8	200%
A-kassa	6	3%	1		-5	-83%
Aktivitetsstöd	22	10%	18	8%	-4	-18%
Försörjningsstöd	95	45%	55	26%	-40	-42%
Studiestöd/Studiemedel			15	7%	15	
Annan offentlig försörjning			5	2%	5	
Ingen offentlig försörjning			24	11%	24	

# Sysselsättning

Sysselsättning	Före insats	Medel före insats	Motsvarar heltidsarbete	Efter insats	Medel efter insats	Motsvarar heltidsarbete
Ej sub arbete	2	23%	0,5	14	82%	11,5
Sub arbete	0			22	67%	14,8
Eget företag	0			0		
Antal deltagare i förvärvsarbete	2	23%	0,5	36	73%	26,3
Antal deltagare i studier	1	25%	0,3	32	86%	27,6
Summa deltagare i förvärvsarbete och/eller studier	3	23%	0,7	67	80%	53,9
Arbetssökande deltagare	15			35		
Uppgift saknas	0			3		

# Kommentar sysselsättning

- 11,5 heltidsaktiva inom icke-subventionerat förvärvsarbete
- 14,8 heltidsaktiva inom subventionerat förvärvsarbete
- 27,6 heltidsaktiva inom studier
  - Totalt summerar det 53,9 heltidsaktiva inom dessa tre poster
  
- Vid inskrivning 0,5 heltidsaktiva inom icke-subventionerat förvärvsarbete och 0,3 heltidsaktiva inom studier
- Enters utfall kring dessa poster blir:
  - $11,5 - 0,5 = \mathbf{11}$  heltidsaktiva inom icke-subventionerat förvärvsarbete,
  - **14,8** heltidsaktiva inom subventionerat förvärvsarbete och
  - $27,6 - 0,3 = \mathbf{27,3}$  heltidsaktiva inom studier

# Försörjning/heltidsaktiva

<b>Försörjning när insats påbörjas</b>	<b>Förvärvsarbete vid avslut (heltidsaktiv)</b>	<b>Studier vid avslut (heltidsaktiv)</b>
Sjukpenning	4,3	7,6
Aktivitetsersättning	3,3	8,3
Sjukersättning	0	0,3
Aktivitetsstöd	5	4,5
Försörjningsstöd	13,7	9,5

# Hälsa och livskvalitet

- Enter-gruppen har själv samlat in statistik kring upplevd förändring i hälsa och livskvalité baserat på EQ-5D-enkäten
- Vid in- och utskrivning för 150 deltagare mellan 2012-2017
- När det gäller hälsa är det 145 deltagare som angivit hälsobedömning på en skala på 100 poäng vid både inskrivning och utskrivning
  - I genomsnitt har det skett en ökning 12,2 poäng
  - 83 deltagare har angivit en förbättring med minst 10 poäng
  - 23 deltagare har angivit en försämring med minst 10 poäng.
- När det gäller livskvalité har alla de 150 deltagarna angivit en bedömning på en tregradig skala vid utskrivning
  - 102 deltagare har angivit att deras livskvalitet är bättre vid utskrivning än vid inskrivning
  - 44 av dessa 102 deltagarna har dessutom angivit att förbättringen i mycket hög grad hänger ihop med Enter



# Samhällsekonomiska utvärderingar

- Utvärdering
  - Samhällsekonomiskt perspektiv
    - Värdet av den extra produktion som skapas
  - Idag finns en konsultmarknad som använder metoder som inte är förankrade i såväl gängse nationalekonomisk utvärderingsmetodik eller evidensbaserat arbetssätt  
Hultkrantz (2015, p. 64): "Särskilt vill jag understryka vikten av att använda populationsdata istället för typindivider. Genom att använda extrema typindivider får man extrema resultat, utan relevans för beslutsfattande."
- Vår syn: samhällsperspektivet är primärt, tar med transfereringar om lämpligt men särredovisar
  - Inom ramen för detta projekt kan vi inte utveckla egna kalkylvärden utan lånar från tidigare studier

# Samhällsekonomisk utvärdering

- Utförda studier: Försäkringskassan (2017)
- Effektutvärdering av insatser med aktivitetsersättning
- Värdet av sysselsättning beräknas på den del av anställningen som inte var subventionerad (anställningen anses inte skapats utan subvention)
- Approximerar produktionstillägg enligt:  
(genomsnittlig månadslön x 12)(1 + arbetsgivaravgift)(anställningsgrad)(1-subventionsgrad)
- Beräknad genomsnittlig månadslön med arbetsgivaravgift: 24 732 kr
  - Kostnaden för arbetsgivaren (och indirekt den värdering samhället gör)

# Samhällsekonomiska utvärderingar

- Bygga så långt det är möjligt på tillgänglig statistik (SUS)
  - Evidensbaserat
- Ser till **ett år** framåt
- Bygger på Försäkringskassans beräknade månadslön (med arbetsgivaravgift) på 24 732 kr
  - Vi kommer dock **inte** att bortse från subventionerat arbete
- Poster tillkommer kring uteblivna transfereringar (där det är lämpligt) och hälsa/livskvalité

# Försörjningsform och tolkning

<b>Försörjningsform (vid avslut)</b>	<b>Tolkning</b>
Ingen offentlig försörjning	I arbete. Beräkna produktionstillägg. Ändpunkt.
Studiestöd/Studiemedel	I arbete på sikt. Ses som arbete på 50%. Ändpunkt.
Sjukersättning	Rätt ersättning. Minskade transfereringar. Ändpunkt.
Aktivitetsstöd	Kan ge arbete/studier. Kan också resultera i fortsatt snurra runt.
Aktivitetsersättning	Kan ge arbete/studier. Kan också resultera i fortsatt snurra runt.
Sjukpenning	Kan ge arbete/studier. Kan också resultera i fortsatt snurra runt.
Försörjningsstöd	Kan ge arbete/studier. Kan också resultera i fortsatt snurra runt.

# Värdering

- Arbete/förvärvsarbete

- 11 heltidsaktiva icke-subventionerade förvärvsarbete

- 14,8 heltidsaktiva subventionerade förvärvsarbete

- Vi värderar dessa till 75% icke-subventionerat förvärvsarbete och erhåller:

$$11 + (0,75 \cdot 14,8) = 22,1 \text{ heltidsaktiva icke-subventionerade förvärvsarbete}$$

- Per år blir det **4,42** heltidsaktiva icke-subventionerade förvärvsarbete

- Årsvärderingen ges då av att multiplicera detta med månadslön samt med 12 månader:

$$4,42 \cdot 24\,732 \cdot 12 \approx 1\,311\,785 \text{ kr}$$

# Värdering

- Studier:

- Vi har valt att se studier som icke-subventionerat förvärvsarbete på 50%
  - Viktigt steg för att komma närmare arbetsmarknaden och förbättra sin anställningsbarhet
- Under fem år skapades 27,3 heltidsaktiva inom studier, på årsbasis **5,46** heltidsaktiva
- Värderas till:  **$5,46 \cdot 0,5 \cdot 24\,732 \cdot 12 = 810\,220$  kr**

- Sjukersättning

- Ökande försörjningspost och att man inte går vidare till arbete/studier → rätt ersättning
  - Vid avslut i 0 heltidsaktiva inom förvärvsarbete och 0,3 heltidsaktiva inom studier (sett till alla fem år)
  - Ökande försörjningspost (från 8 till 12, d.v.s. 0,8 per år)
- Oklart i vilken omfattning man tillhör denna försörjningspost (heltidsaktiva), värdera den till:

**”minskade transfereringar<sub>sjukersättning</sub>”**

# Värdering

- Aktivitetsersättning, Aktivitetsersättning, Sjukpenning och Försörjningsstöd:
  - Inga ändpunkter
  - Givet att det inte är en ändpunkt kommer vi inte heller beakta minskade transfereringar
  - Vi bortser från dessa poster i summeringen

# Värdering

- Hälsa och livskvalitet
  - Möjligt att gå från EQ-5D till kvalitetsjusterade levnadsår (QALY), och därefter till en monetär uppskattning
  - Första steget kräver utvecklandet av ett viktningschema vilket kan vara en komplicerad uppgift (troligtvis i detta fall)
  - Andra steget är dessutom i sin begynnelse och ett aktivt forskningsfält (med tillhörande vetenskapliga osäkerheter)
  - Baserat på tid och alltför stora osäkerheter kommer vi inte inom detta projekt utveckla monetära uppskattningar av resultaten kring hälsa och livskvalitet
  - Tolkar kvalitativt att deltagande i Enter resulterar i genomsnitt i **”Förbättrad hälsa och livskvalitet”**



# Värdering

- Det kontrafaktiska utfallet: Utan Enter
  - Analysen gjord med ett ettårsperspektiv
  - Prioriterad grupp (18-29 år, psykisk ohälsa/psykiatrisk funktionsnedsättning) → Fortsatt att snurra utan Enter
  - Kontrafaktisk utfall: oförändrad situation ett år framåt
  - Observera: det är osäkert om detta är en över- eller underskattning av vad som faktiskt hade hänt med dessa individer

# Värdering

- Värdet av Enters utfall 2012-2017 blir då på årsbasis:

1 311 785 kr + 810 220 kr + minskade transfereringar<sub>sjukersättning</sub> + förbättrad hälsa och livskvalité

- Detta summerar till:

**2 212 005 kr + minskade transfereringar<sub>sjukersättning</sub> + förbättrad hälsa och livskvalité**

# Värdering

Illustrativ prognos fem år framåt sett enbart till de monetära effekterna:

25% av alla positiva (monetära) effekter försvinner för varje år						50% av alla positiva (monetära) effekter försvinner för varje år					
	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5		År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
	2212005	2212005	2212005	2212005	2212005		2212005	2212005	2212005	2212005	2212005
		1659004	1659004	1659004	1659004			1106003	1106003	1106003	1106003
			1244253	1244253	1244253				553001,3	553001,3	553001,3
				933189,6	933189,6					276500,6	276500,6
					699892,2						138250,3
summa	2212005	3871009	5115262	6048451	6748343	summa	2212005	3318008	3871009	4147509	4285760

# Inför framtida samhällsekonomisk utvärdering

- Statistik

- SUS

- Följa individer och inte bara på aggregerad nivå kring de olika försörjningsposterna
    - Att få fram heltidsaktiva inom andra poster än arbete och studier

- Egen insamling

- Årlig insamling kring tidigare deltagares nuvarande försörjningssituation
  - Hälsa och livskvalité
    - Enkät som bättre anknyter till i vilken omfattning de handlingar som Enter syftar till, särskilt kring arbete/studier/rätt ersättning, resulterar i bättre hälsa och/eller livskvalité
    - Utgångspunkt i Samordningsförbundet tillämpar med NNS ("Hur vet vi att det blir bättre?")

# Inför framtida samhällsekonomisk utvärdering

- Urval och matchning av deltagare:
  - Randomiserade kontrollstudier
    - Störst tillförlitlighet när det gäller att utvärdera hur en intervention
    - Tveksamt om en sådan utvärderingsmetodik i sin renaste form kan tillämpas för Enter
  - "Gränsvärden"
    - Analysera skillnader mellan de som precis uppfyllde kraven för att komma in (och också genomgick interventionen) med de som inte gjorde det
    - Säger egentligen om hur programmet påverkar de som ligger just på gränsen för att få delta

# Inför framtida samhällsekonomisk utvärdering

- Urval och matchning av deltagare:
  - ”Syntetiska” kontrollgrupper
    - Grupper av individer som liknar det som gruppen individer som genomgått Enter
    - Ett alternativ är att jämföra med likartade grupper från andra geografiska områden
      - Andra kommuner eller andra delar av landet
  - I nuläget finner vi det mest givande att gå vidare med ovan geografiska ansats
    - Det kan också med fördel vara grund i en större forskningsansökan
    - Annan mer metodologisk forskningsansökan: Konsultmarknaden inom ekonomisk utvärdering